

การพัฒนาแบบการมีส่วนร่วมของผู้บริหารและครูในการจัดการศึกษาของ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดพะเยา

The development of the participation administrators and teachers model
in education management of the basic educational institution in Phayao

โสภา อำนวยรัตน์ (Sopa Umnuayrat)*

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อศึกษาสภาพความต้องการของการมีส่วนร่วมของผู้บริหารและครูในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดพะเยา 2) เพื่อสร้างรูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้บริหารและครูในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดพะเยา 3) เพื่อประเมินรูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้บริหารและครูในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดพะเยา มีวิธีดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอน ขั้นตอนที่ 1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้บริหาร จำนวน 18 คน และครู จำนวน 271 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 289 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบบสอบถามปลายเปิด วิเคราะห์โดยการหาค่าร้อยละและวิเคราะห์เนื้อหา ขั้นตอนที่ 2 นำผลการศึกษาจากขั้นตอนที่ 1 มาร่างรูปแบบและประเมินความเหมาะสมของรูปแบบ โดยการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 8 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ขั้นตอนที่ 3 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลคือ ครู จำนวน 271 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบ วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพความต้องการของการมีส่วนร่วมของผู้บริหารและครูในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดพะเยา ประกอบด้วย 1) ผู้ที่มีหน้าที่ในการขับเคลื่อนการมีส่วนร่วม 2) หน้าที่ในการบริหารการมีส่วนร่วม 3) งานการมีส่วนร่วม 3 ด้าน คือ ด้านการร่วมวางแผน ด้านการร่วมดำเนินการ และด้านการร่วมติดตามและประเมินผล

2. ผลการสร้างและปรับปรุงรูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้บริหารและครูในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดพะเยา ประกอบด้วย นโยบาย และ 2 องค์ประกอบ องค์ประกอบที่ 1 คือ 1) โครงสร้างคณะกรรมการบริหารการมีส่วนร่วม จำนวน 10 คน และ 2) บทบาทของคณะกรรมการขับเคลื่อนการมีส่วนร่วม 5 ข้อ องค์ประกอบที่ 2 ขอบข่ายงานการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ ด้านการร่วมวางแผน 8 กิจกรรม ด้านการร่วมดำเนินการ 7 กิจกรรม ด้านการร่วมติดตามและประเมินผล 5 กิจกรรม

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาการศึกษา วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา

Asst.Prof. Dr., Education Administration, School of Education, University of Phayao.

E-mail: u_sopa@yahoo.com

3. ผลการประเมินรูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้บริหารและครูในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐานจังหวัดพะเยา ภาพรวมมีความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากทั้งสองด้านและทั้ง
2 องค์ประกอบ

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วม, การจัดการศึกษา

Abstract

The purposes of this research were 1) to investigate the wants of the participation of administrators and teachers in education management of the basic educational institution in Phayao, 2) to build the model of the participation of administrators and teachers in education management of the basic educational institution in Phayao, and 3) to evaluate the participation of administrators and teachers in education management of the basic educational institution in Phayao. There are 3 steps to methodology. Step 1 group information is administrators are 18 persons and teachers are 271 persons, total are 289 persons, collect data by open-ended questions and analysis by percentage and content analysis. Step 2 bring a the results from step 1 to draft model and evaluate to suitability of the model, focus group discussion by experts are 8 persons, collect data by rating scale questionnaire and analysis by mean and standard deviation. Step 3 group information is teachers are 271 persons, collect data by rating scale questionnaire, evaluate the feasibility and usefulness of the model and analysis by mean and standard deviation. The results of the study are shown below.

1. Results the wants of the participation of administrators and teachers in education management of the basic educational institution in Phayao, it consisted of 1) the people who are in charge of driving the participation, 2) duties for managing the participation, 3) three aspects of the participation which are the participation in planning, the participation in operating, and the participation in monitoring and evaluating.

2. Results the model and improved of participation of administrators and teachers in education management of the basic educational institution in Phayao, there were policy and two elements. The first element consisted of 1) ten executive committees for the participation and 2) five roles of the committees for driving the participation. The second element was the scope of the participation which consisted of three processes: 1) eight activities for the participation in planning, 2) seven activities for the participation in operating, and 3) five activities for the participation in monitoring and evaluating. Moreover, the result of the evaluation for appropriateness was in a high level for all aspects.

3. Results the evaluation for the participation of administrators and teachers in education management of the basic educational institution in Phayao, it was found that the overall feasibility and usefulness was in a high level for all aspects and for both elements.

Keywords : Participation, Education Management

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 นับว่าเป็นกฎหมายการศึกษาที่สำคัญที่สุดของประเทศไทย และกฎหมายการศึกษานี้ได้กำหนดแนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาและการปฏิรูปการศึกษาไว้มากมาย จึงถือได้ว่าเป็นแผนแม่บทในการบริหารและจัดการศึกษาของไทยในปัจจุบัน ดังนั้นการจัดและการบริหารการศึกษา หรือโรงเรียนตามแนวปฏิรูปการศึกษาในปัจจุบันจึงควรเป็นไปตามกรอบและทิศทางที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษา ซึ่งสาระสำคัญคือ กระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อมสังคมการเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และหลักการในการจัดการศึกษานั้นเน้นการจัดการศึกษาเพื่อปวงชน (Education for All) ให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (All for Education) การศึกษาตลอดชีวิต (Life Long Education) การบริหารและการจัดการศึกษาของไทยต้องเป็นไปตามหลักการดังกล่าว จึงได้กำหนดแนวทางในการจัดระบบงาน โครงสร้างและกระบวนการในการจัดการศึกษาไว้ 6 หลัก คือ หลักการมีเอกภาพ หลักการกระจายอำนาจ หลักประกันคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา หลักคุณภาพและมาตรฐานด้านบุคลากร หลักการระดมทรัพยากรในการจัดการศึกษา และหลักการมีส่วนร่วม (สมาน อัครภูมิ, 2557 : 4-5)

นอกจากนี้แนวคิดและทิศทางการปฏิรูปการศึกษาที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และแนวปฏิบัติต่าง ๆ ที่ต่อเนื่องจากบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวยังเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาที่ก้าวหน้าและมีคุณค่าต่อการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของไทยเป็นอย่างยิ่ง โดยจุดมุ่งหมายของการศึกษาของไทยตามแนวการปฏิรูปการศึกษายุคใหม่นี้มุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ มีความคิดสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีความสามารถในการประกอบอาชีพ พึ่งตนเองได้ ขณะเดียวกันก็มีจิตสำนึกทางสังคมที่ถูกต้อง รู้จักสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมาย มีคุณธรรมจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ซึ่งนับว่าเป็นความฝันและความหวังสูงส่งในการจัดการศึกษาของไทยเราในอนาคตที่ผู้บริหาร ครู นักเรียน นักศึกษา ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายควรรับรู้ ตระหนักและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาชาติทั้ง 3 มาตรฐาน มาตรฐานที่ 1 คุณลักษณะของคนที่พึงประสงค์ ทั้งในฐานะพลเมืองและพลโลก มีเป้าหมายในการพัฒนาคนไทยทุกคนให้เป็นคนเก่ง คนดีและมีความสุข มาตรฐานที่ 2 แนวการจัดการศึกษา จัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน โดยการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนเห็นแบบอย่างที่ดี ได้ฝึกคิด ได้เรียนรู้จาก

ประสบการณ์ตรงที่หลากหลายตรงตามความต้องการ และมีความสุขในการเรียนรู้ และมาตรฐานที่ 3 แนวทางสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้หรือสังคมแห่งความรู้ ด้วยการสร้างวิธีการเรียนรู้ และแหล่งเรียนรู้ให้เข้มแข็ง โดยเชื่อว่าการเรียนรู้ ความรู้ นวัตกรรม สื่อ และเทคโนโลยีเป็นปัจจัยสำคัญของการพัฒนาสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ (สมาน อัครภูมิ, 2557 : 16-19)

จากสาระสำคัญของแนวการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 แนวการจัดการศึกษาตามแนวคิดและทิศทางการปฏิรูปการศึกษาที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ แนวการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาชาติ ต้องเกิดจากหลักการมีส่วนร่วม การจัดการศึกษาจะเกิดคุณภาพได้ต้องได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการพัฒนาคุณภาพในการจัดการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหาร ครูและบุคลากรที่ทำหน้าที่สนับสนุนการศึกษาในการจัดการศึกษา ร่วมกันจัดการศึกษาให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยนำไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ ตามปรัชญาพื้นฐานสำคัญ คือ “ทุกคนต้องเป็นส่วนสำคัญของการจัดการศึกษาและการศึกษาต้องจัดสำหรับคนทุกคน” ทั้งนี้เพื่อให้เกิดคุณภาพแก่ผู้เรียน ซึ่งถือว่าเป็นองค์ประกอบที่จำเป็นที่สุดของการจัดการศึกษา เพราะผู้เรียนคือผู้รับการศึกษา และเป็นเป้าหมายหลักของการจัดการศึกษา การเกิดคุณภาพของผู้เรียนจะเป็นตัวชี้วัดผลสัมฤทธิ์ของการจัดการศึกษาได้ดี ดังที่ จินฉนวนตร ปะโทคง (2549 : 26-27) ได้กล่าวถึง ความหมายของการมีส่วนร่วม (Participation) ที่ได้รวบรวมจากนักวิชาการหลายท่านไว้ว่า หมายถึง การที่บุคคล คณะบุคคลเข้ามาช่วยเหลือ สนับสนุนทำประโยชน์ในเรื่องต่าง ๆ หรือกิจกรรมต่าง ๆ อาจเป็นการมีส่วนร่วมในกระบวนการการตัดสินใจหรือกระบวนการบริหาร และประสิทธิผลขององค์กรขึ้นอยู่กับความร่วมมือของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับองค์กรนั้นในการปฏิบัติภารกิจให้บรรลุเป้าหมาย วิธีการหนึ่งในการรวมพลังความคิดสติปัญญา ก็คือ การให้มีส่วนร่วม การให้บุคคลมีส่วนร่วมในองค์กรนั้น บุคคลจะต้องมีส่วนเกี่ยวข้อง (Involvement) ในการดำเนินการหรือปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ เป็นผลให้บุคคลนั้นมีความผูกพัน (Commitment) ต่อกิจกรรมและองค์กรในที่สุดนอกจากนี้การมีส่วนร่วมในเรื่องเกี่ยวกับการจัดการและการบริหารการศึกษามีส่วนร่วมเป็นพื้นฐานของกิจกรรมทุกกิจกรรม การมีส่วนร่วมในการบริหารจะทำให้การบริหารเปิดกว้าง มีอิสระทำให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการบริหารอันเป็นวิถีทางในการขยายอิทธิพลของสายบังคับบัญชา ลงไปสู่ระดับปฏิบัติในองค์กร

ดังนั้น จากความสำคัญของหลักการมีส่วนร่วม สถานศึกษาขั้นพื้นฐานถือเป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่มีหน้าที่สำคัญที่จะต้องจัดการศึกษาและพัฒนาการจัดการศึกษาให้เป็นระบบ เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามทิศทางของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติและมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของไทยในปัจจุบัน ซึ่งการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจะเกิดคุณภาพได้นั้น ก็ต้องเกิดจากความร่วมมือจากหลายภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเข้าช่วยในการคิด การวางแผน การดำเนินการ การประเมินผลและการปรับปรุงแก้ไขพัฒนา ซึ่งบุคคลที่มีส่วนสำคัญและใกล้ชิดกับสถานศึกษาและผู้เรียนมากที่สุดก็คือ ผู้บริหารและครู ซึ่งมีหน้าที่ในการบริหารสถานศึกษาและการจัดการเรียนการสอนให้เกิดคุณภาพและให้เป็นไปตามแนวการจัดการศึกษาของการศึกษาไทย ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้บริหารและครูในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดพะเยา ซึ่งผู้บริหารและครูเป็น

หน่วยหนึ่งในสถานศึกษาที่มีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะช่วยขับเคลื่อนและพัฒนาการจัดการศึกษาในสถานศึกษาให้เป็นระบบเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนต่อไป นอกจากนี้การพัฒนา รูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้บริหารและครูในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดพะเยายังสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงพัฒนาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดพะเยาให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น ทั้งยังสามารถเป็นแนวทางให้กับสถานศึกษาในจังหวัดอื่นๆ และภูมิภาคนำไปใช้เป็นแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อแก้ปัญหาการศึกษาได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

วัตถุประสงค์หลักเพื่อพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้บริหารและครูในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดพะเยาโดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพความต้องการของการมีส่วนร่วมของผู้บริหารและครูในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดพะเยา
2. เพื่อสร้างรูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้บริหารและครูในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดพะเยา
3. เพื่อประเมินรูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้บริหารและครูในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดพะเยา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวิธีดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพความต้องการของการมีส่วนร่วมของผู้บริหารและครูในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดพะเยา กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย ผู้ที่เกี่ยวข้องในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 จังหวัดพะเยา จำนวน 18 สถานศึกษา จำนวนรวมทั้งสิ้น 289 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 ผู้บริหารสถานศึกษาละ 1 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 18 คนกลุ่มที่ 2 ครู จำนวน 911 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากตารางของเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1986 อ้างอิงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2553 : 43) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 271 คน ทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วนของครู จำนวน 18 สถานศึกษา จำนวนรวมทั้งสิ้น 271 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 2 ชุด ได้แก่ ชุดที่ 1 แบบสอบถามผู้บริหาร ชุดที่ 2 แบบสอบถามครู เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ (%) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) สรุปและจัดหมวดหมู่ของข้อมูล

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้บริหารและครูในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดพะเยา ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

ส่วนที่ 1 การยกย่องรูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้บริหารและครูในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดพะเยา ผู้วิจัยนำผลการศึกษาสภาพความต้องการจากขั้นตอนที่ 1 ที่ได้จากทั้ง 2 กลุ่มมาวิเคราะห์เนื้อหาและจัดองค์ประกอบตามผลการวิจัย และนำผลการวิจัยที่ได้จากทั้ง 2 กลุ่มมาสร้างรูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้บริหารและครูในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดพะเยา

ส่วนที่ 2 การตรวจสอบร่างรูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้บริหารและครูในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดพะเยา มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิได้ตรวจสอบความเหมาะสมของร่างรูปแบบ โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 8 คน ซึ่งมีคุณสมบัติเป็นผู้ที่มีคุณวุฒิปริญญาเอกทางด้านบริหารการศึกษาและด้านการวิจัย มีความรู้และประสบการณ์ในด้านการบริหาร การศึกษา ด้านการบริหารสถานศึกษา ด้านศึกษานิเทศก์และด้านการสอนซึ่งเข้าใจสภาพบริบทของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดพะเยาเครื่องมือที่ใช้ในการตรวจสอบรูปแบบได้แก่ รูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้บริหารและครูในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดพะเยาและ แบบสอบถามที่ใช้ในการตรวจสอบรูปแบบ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเนื้อหาตามประเด็นการสนทนา การวิเคราะห์แบบสอบถามที่ใช้ในการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบวิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ส่วนที่ 3 การปรับปรุงรูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้บริหารและครูในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดพะเยาผู้วิจัยนำผลการสนทนากลุ่มและการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบที่ได้จากผู้ทรงคุณวุฒิมาดำเนินการปรับปรุงรูปแบบให้มีความถูกต้องและเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินรูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้บริหารและครูในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดพะเยา ผู้วิจัยนำรูปแบบของการมีส่วนร่วมของผู้บริหารและครูในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดพะเยา ที่ผ่านการตรวจสอบความเหมาะสมจากผู้ทรงคุณวุฒิในขั้นตอนที่ 2 และผ่านการปรับปรุงตามความเหมาะสมจากผู้ทรงคุณวุฒิไปทำการประเมินโดยผู้ใช้รูปแบบ คือ ครูที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดพะเยา จำนวน 18 สถานศึกษา เพื่อประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบกลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องซึ่งจะเป็นผู้ใช้รูปแบบ เป็นครูที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 จังหวัดพะเยา จำนวน 18 สถานศึกษา จำนวน 911 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากตารางของเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1986 อ้างอิงในบุญชุม ศรีสะอาด, 2553 : 43) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 271 คน แล้วเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วนของครู จำนวน 18 สถานศึกษา จำนวนรวมทั้งสิ้น 271 คนเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินรูปแบบได้แก่ รูปแบบและแบบสอบถามที่ใช้ในการประเมินรูปแบบโดยจะประเมินใน 2 ด้าน คือ ความความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) การวิเคราะห์แบบสอบถามที่ใช้ในการประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบวิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน หลังจากนั้นผู้วิจัยนำผลการประเมินจากผู้ใช้รูปแบบมาใช้ในการปรับปรุงรูปแบบให้มีความถูกต้องและสมบูรณ์มากยิ่งขึ้นก่อนนำไปใช้จริง

ผลการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ผลการศึกษาสภาพความต้องการของการมีส่วนร่วมของผู้บริหารและครูในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดพะเยา สรุปได้ดังนี้

ส่วนที่ 1 สภาพความต้องการ ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ

1) ด้านการร่วมวางแผน ได้แก่ การวางแผนกำหนดทิศทางการศึกษา การวางแผนกำหนดเป้าหมายการจัดการศึกษาของโรงเรียน การวางแผนกำหนดแผนพัฒนาการศึกษาที่เน้นข้อมูลพื้นฐานจากครู การวางแผนงานประจำปี การวางแผนบริบทด้านอาคารสถานที่สภาพแวดล้อม การร่วมวางแผนหลักสูตรและจัดการเรียนรู้แบบ STEM ในชั้นเรียน การวางแผนการนิเทศภายใน การวางแผนวิเคราะห์และจัดทำหลักสูตรแกนกลางหลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรท้องถิ่นให้เป็นไปตามความต้องการของผู้เรียนและชุมชน การวางแผนวิเคราะห์ผู้เรียนและจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับศักยภาพผู้เรียน กำหนดวิธีการและแนวทางเพื่อจัดการเรียนการสอนตามนโยบายและแก้ปัญหาการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอน การวางแผนพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การวางแผนให้ครูได้รับการพัฒนาในสาขาที่ทำการสอน การวางแผนจัดแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน การวางแผนกำหนดเกณฑ์การประเมินผลที่เหมาะสมกับบุคคล การวางแผนในการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียน การวางแผนวัดและประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริง และการกำหนดภาระงานและมอบหมายงานตามนโยบายให้ชัดเจน

2) ด้านการร่วมดำเนินการ ได้แก่ การจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การจัดทำหลักสูตรให้สอดคล้องกับบริบทและชุมชน การนำเอา KM ของสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จมาปรับปรุงและพัฒนาให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้และเทคโนโลยี การจัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงานทั้งระดับโรงเรียน กลุ่มสาระ และช่วงชั้น การทำงานด้วยระบบ PDCA การจัดการกิจกรรม โครงการ เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนแบบบูรณาการ การเลือกใช้สื่อให้เหมาะสมหรือสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอน การพัฒนาศักยภาพด้านการจัดการเรียนรู้แก่ครู และการวิเคราะห์ผลการจัดการเรียนการสอน

3) ด้านการร่วมติดตามและประเมินผล ได้แก่ การนิเทศติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา การตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรสถานศึกษา การตรวจสอบการจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน การประเมินผลการปฏิบัติงานของตนเอง การประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริง การตรวจสอบ ปรับปรุงคุณภาพเครื่องมือวัด และประเมินผลการเรียนรู้ของสถานศึกษา การตรวจสอบความโปร่งใสและความยุติธรรมของโรงเรียน การประเมินผลและการติดตามการดำเนินการกิจกรรมหรือโครงการ และการประเมินความรู้ความสามารถของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลายโดยคำนึงถึงธรรมชาติวิชา

ส่วนที่ 2 ผู้ที่มีหน้าที่ในการขับเคลื่อน ได้แก่ ผู้อำนวยการเขตพื้นที่ รองผู้อำนวยการเขตพื้นที่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์ และผู้แทนครูในสถานศึกษา

ส่วนที่ 3 หน้าที่ในการบริหารการมีส่วนร่วม ได้แก่ กำหนดเป้าหมายและนโยบายการมีส่วนร่วม ส่งเสริมและสนับสนุน การบริหารการมีส่วนร่วม ส่งเสริมและพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้บริหารและครู กำกับติดตาม ประเมินผลและจัดทำรายงานผลการดำเนินงาน

ขั้นตอนที่ 2 ผลการสร้างรูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้บริหารและครูในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดพะเยา สรุปได้ดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลการยกย่องรูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้บริหารและครูในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดพะเยา ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบ คือ

1) องค์ประกอบที่ 1 โครงสร้างคณะกรรมการบริหารการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดพะเยา ได้แก่ ผู้อำนวยการเขตพื้นที่ รองผู้อำนวยการเขตพื้นที่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา ศึกษาานิเทศก์ และผู้แทนครูในสถานศึกษา ส่วนหน้าที่ของคณะกรรมการขับเคลื่อนการมีส่วนร่วมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดพะเยา ได้แก่ การกำหนดเป้าหมายและนโยบายการมีส่วนร่วม การส่งเสริมและสนับสนุน การบริหารการมีส่วนร่วม การส่งเสริมและพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้บริหารและครู การกำกับ ติดตาม ประเมินผลและจัดทำรายงานผลการดำเนินงาน

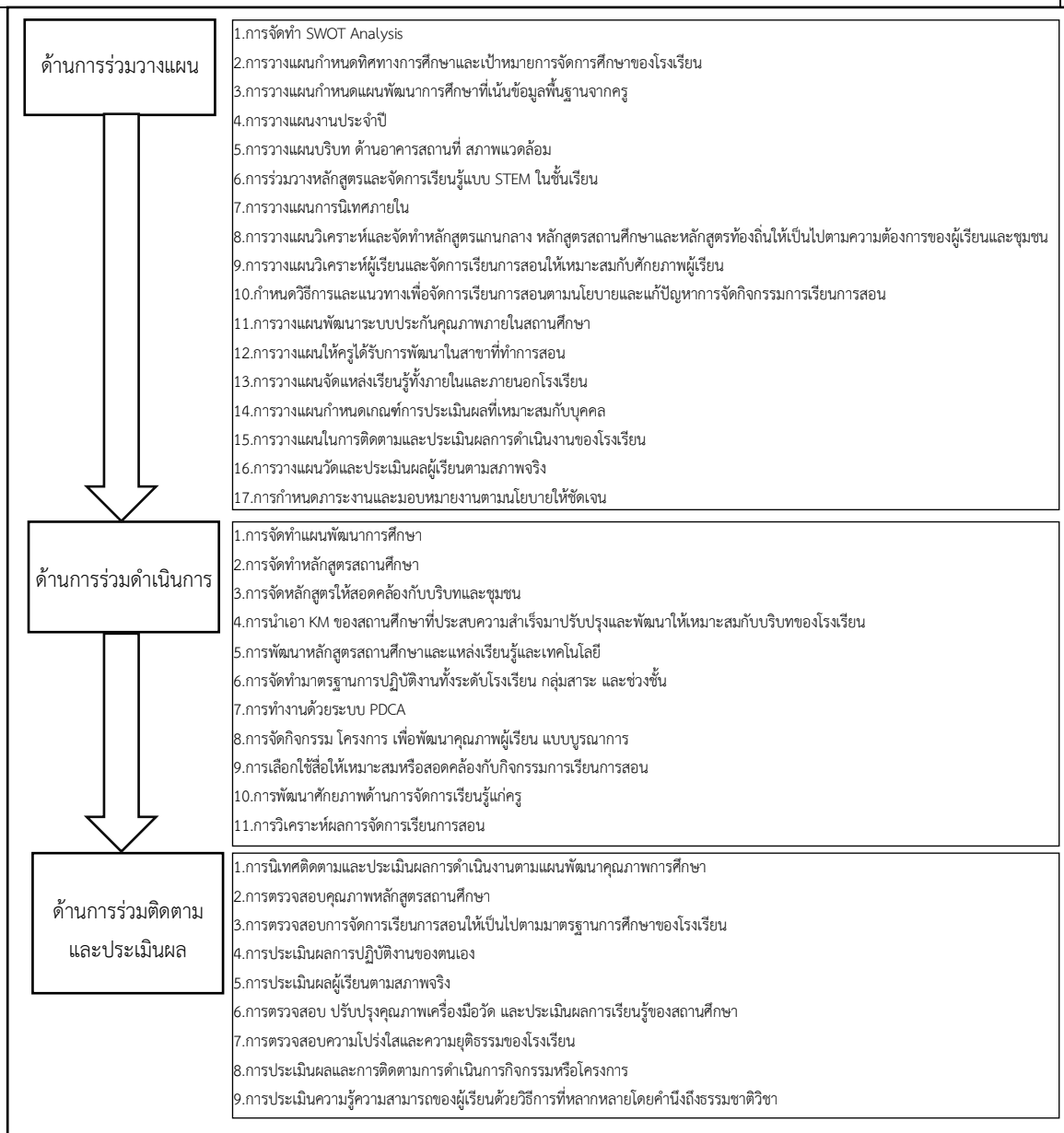
2) องค์ประกอบที่ 2 ขอบข่ายงานการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดพะเยา ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ ด้านการร่วมวางแผน มี 17 กิจกรรม ด้านการร่วมดำเนินการ มี 11 กิจกรรมและด้านการร่วมติดตามและประเมินผล มี 9 กิจกรรม

สรุปผลการยกย่องรูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้บริหารและครูในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดพะเยา ดังแสดงในภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 แสดงร่างรูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้บริหารและครูในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดพะเยา

องค์ประกอบที่ 1 โครงสร้างคณะกรรมการบริหารการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดพะเยา	
คณะกรรมการขับเคลื่อนการมีส่วนร่วมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดพะเยา	หน้าที่ของคณะกรรมการขับเคลื่อนการมีส่วนร่วมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดพะเยา
1. ผู้อำนวยการเขตพื้นที่ สพม. 36 จ.พะเยา จำนวน 1 คน ประธาน	1. กำหนดเป้าหมายและนโยบายการมีส่วนร่วม 2. ส่งเสริมและสนับสนุน การบริหารการมีส่วนร่วม 3. ส่งเสริมและพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้บริหารและครู 4. กำกับ ติดตาม ประเมินผลและจัดทำรายงานผลการดำเนินงาน
2. รองผู้อำนวยการเขตพื้นที่ สพม. 36 จ.พะเยา จำนวน 1 คน รองประธาน	
3. ผู้อำนวยการสถานศึกษา สพม. 36 จ.พะเยา จำนวน 18 คน กรรมการ	
4. รองผู้อำนวยการ กลุ่มบริหารงานทั่วไป สพม. 36 จ.พะเยา จำนวน 18 คน กรรมการ	
5. ศึกษาานิเทศก์ สพม. 36 จ.พะเยา จำนวน 1 คน กรรมการและเลขานุการ	
6. ผู้แทนครูในสถานศึกษา สพม. 36 จ.พะเยา จำนวน 18 คน กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ	

องค์ประกอบที่ 2 ขอบข่ายงานการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดพะเยา

ส่วนที่ 2 ผลการตรวจสอบร่างรูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้บริหารและครูในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดพะเยา สรุปได้ตั้งนี้ความเหมาะสมของคณะกรรมการขับเคลื่อนการมีส่วนร่วมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดพะเยา ภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$) หน้าที่คณะกรรมการขับเคลื่อนการมีส่วนร่วมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดพะเยา ภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.23$) ขอบข่ายงานการมีส่วนร่วมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดพะเยา ภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$) โดยอยู่ในระดับมากทั้งสามด้าน

ส่วนที่ 3 ผลการปรับปรุงร่างรูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้บริหารและครูในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดพะเยา ประกอบด้วย การกำหนดนโยบาย และ 2 องค์ประกอบ สรุปได้ดังนี้

1) การกำหนดนโยบาย คือ สร้าง ผลักดัน สนับสนุน และพัฒนาการมีส่วนร่วมเพื่อการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ

2) องค์ประกอบที่ 1 คือ

2.1) โครงสร้างคณะกรรมการบริหารการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดพะเยา ได้แก่ คณะกรรมการบริหารการมีส่วนร่วมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดพะเยาจำนวน 10 คน ประกอบด้วย ศึกษาธิการจังหวัด ทำหน้าที่ประธาน รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จ.พะเยา ทำหน้าที่รองประธาน ผู้แทนผู้อำนวยการสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จ.พะเยา กลุ่มย่อยที่ 5 ทำหน้าที่กรรมการ ผู้แทนผู้อำนวยการสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จ.พะเยา กลุ่มย่อยที่ 6 ทำหน้าที่กรรมการผู้แทนรองผู้อำนวยการ กลุ่มบริหารงานทั่วไป สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จ.พะเยา กลุ่มย่อยที่ 5 ทำหน้าที่กรรมการผู้แทนรองผู้อำนวยการ กลุ่มบริหารงานทั่วไป สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จ.พะเยา กลุ่มย่อยที่ 6 ทำหน้าที่กรรมการ ผู้แทนสมาคมผู้ปกครอง ทำหน้าที่กรรมการ ผู้แทนอาจารย์มหาวิทยาลัย ทำหน้าที่กรรมการศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จ.พะเยา ทำหน้าที่กรรมการและเลขานุการศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จ.พะเยา ทำหน้าที่กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

2.2) บทบาทของคณะกรรมการขับเคลื่อนการมีส่วนร่วมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดพะเยา ได้แก่ 1. ดำเนินงานตามนโยบายการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดพะเยา 2. ผลักดันและสนับสนุนงานตามขอบข่าย 3 ด้านของการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดพะเยา 3. ประชุมติดตามงานตามขอบข่าย 3 ระยะ ระยะต้น ระยะกลาง และระยะสุดท้าย 4. ประเมินผลและจัดทำรายงานผลการดำเนินงานการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดพะเยา 5. ปรับปรุงแก้ไขและพัฒนางานการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดพะเยา

3) องค์ประกอบที่ 2 ขอบข่ายงานการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดพะเยา ประกอบด้วย 3 กระบวนการ ได้แก่

กระบวนการที่ 1 ด้านการร่วมวางแผน ประกอบด้วย 8 กิจกรรม คือ การวางแผนกำหนดเป้าหมาย แผนพัฒนาการศึกษาและแผนงานประจำปีของโรงเรียนการวางแผนบริบทด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้การงานแผนวิเคราะห์หลักสูตรและจัดการเรียนรู้แบบ STEM ในชั้นเรียนการวางแผนการนิเทศภายในการวางแผนวิเคราะห์ผู้เรียนและจัดการเรียนการสอนและประเมินผลผู้เรียนให้เหมาะสมกับสภาพจริง การวางแผนพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาการวางแผนพัฒนาครูในสาขาที่ทำการสอนและเกณฑ์การประเมินผลที่เหมาะสมกับบุคคลการวางแผนกำหนดเกณฑ์การประเมินผลที่เหมาะสมกับบุคคล

กระบวนการที่ 2 ด้านการร่วมดำเนินการ ประกอบด้วย 7 กิจกรรม คือ การดำเนินการตามเป้าหมาย แผนพัฒนาการศึกษาและแผนงานประจำปีของโรงเรียนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและจัดหลักสูตรให้สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนและเหมาะสมกับท้องถิ่นการนำเอา KM ของสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จมาปรับปรุงและพัฒนาการทำงานของสถานศึกษาการจัดทำแหล่งเรียนรู้ สื่อและเทคโนโลยีให้ทันสมัยกับการเรียนการสอนการจัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงานทั้งระดับโรงเรียน กลุ่มสาระ และช่วงชั้นการจัดกิจกรรมโครงการ เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนแบบบูรณาการการพัฒนาศักยภาพด้านการจัดการเรียนรู้แก่ครูให้เหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอน

กระบวนการที่ 3 ด้านการร่วมติดตามและประเมินผล ประกอบด้วย 5 กิจกรรม คือ การติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาการประเมินผลคุณภาพการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรสถานศึกษาและมาตรฐานการศึกษาการประเมินผลการปฏิบัติงานของตนเองการตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลการติดตามและประเมินผลการดำเนินการกิจกรรมหรือโครงการของโรงเรียน

สรุปผลการปรับปรุงรูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้บริหารและครูในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานจังหวัดพะเยา ดังแสดงในภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 แสดงรูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้บริหารและครูในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานจังหวัดพะเยา

รูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานจังหวัดพะเยา	
นโยบาย : สร้าง ผลักดัน สนับสนุน และพัฒนาการมีส่วนร่วมเพื่อการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ	
องค์ประกอบที่ 1 โครงสร้างคณะกรรมการบริหารการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานจังหวัดพะเยา	
คณะกรรมการบริหารการมีส่วนร่วมของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานจังหวัดพะเยา จำนวน 10 คน	
1.ศึกษาธิการจังหวัด	ประธาน
2.รองผู้อำนวยการเขตพื้นที่ สพม. 36 จ.พะเยา จำนวน 1 คน	
รองประธาน	
3.ผู้แทนผู้อำนวยการสถานศึกษา สพม. 36 จ.พะเยา กลุ่มย่อยที่ 5 จำนวน 1 คน	
กรรมการ	
4.ผู้แทนผู้อำนวยการสถานศึกษา สพม. 36 จ.พะเยา กลุ่มย่อยที่ 6 จำนวน 1 คน	
กรรมการ	

ภาพประกอบ 2 (ต่อ)

องค์ประกอบที่ 1 โครงสร้างคณะกรรมการบริหารการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาชั้น พื้นฐานจังหวัดพะเยา	
5.ผู้แทนรองผู้อำนวยการ กลุ่มบริหารงานทั่วไป สพม. 36 จ.พะเยา กลุ่มย่อยที่ 5 จำนวน 1 คน กรรมการ	
6.ผู้แทนรองผู้อำนวยการ กลุ่มบริหารงานทั่วไป สพม. 36 จ.พะเยา กลุ่มย่อยที่ 6 จำนวน 1 คน กรรมการ	
7.ผู้แทนสมาคมผู้ปกครอง จำนวน 1 คน กรรมการ	
8.ผู้แทนอาจารย์มหาวิทยาลัย จำนวน 1 คน กรรมการ	
9.ศึกษานิเทศก์ สพม. 36 จ.พะเยา จำนวน 1 คน กรรมการและเลขานุการ	
10. ศึกษานิเทศก์ สพม. 36 จ.พะเยา จำนวน 1 คน กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ	
บทบาทของคณะกรรมการขับเคลื่อนการมีส่วนร่วมของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานจังหวัดพะเยา	
1.ดำเนินงานตามนโยบายการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานจังหวัดพะเยา	
2.ผลักดันและสนับสนุนงานตามข้อบ่งชี้ 3 ด้านของการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาชั้น พื้นฐานจังหวัดพะเยา	
3.ประชุมติดตามงานตามข้อบ่งชี้ 3 ระยะ ระยะต้น ระยะกลาง และระยะสุดท้าย	
4.ประเมินผลและจัดทำรายงานผลการดำเนินงานการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาชั้น พื้นฐานจังหวัดพะเยา	
5.ปรับปรุงแก้ไขและพัฒนางานการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานจังหวัดพะเยา	
องค์ประกอบที่ 2 ข้อบ่งชี้งานการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานจังหวัด พะเยา	
กระบวนการที่ 1 ด้านการร่วม วางแผน	กิจกรรม 1.1 การวางแผนกำหนดเป้าหมาย แผนพัฒนาการศึกษาและแผนงาน ประจำปี และ SWOT Analysis ของโรงเรียน กิจกรรม 1.2 การวางแผนบริบทด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการ เรียนรู้ กิจกรรม 1.3 การงานแผนวิเคราะห์หลักสูตรและจัดการเรียนรู้แบบSTEM ในชั้นเรียน กิจกรรม 1.4 การวางแผนการนิเทศภายใน กิจกรรม 1.5 การวางแผนวิเคราะห์ผู้เรียนและจัดการเรียนการสอนและประเมินผล ผู้เรียนให้เหมาะสมกับสภาพจริง

องค์ประกอบที่ 2 ขอบข่ายงานการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดพะเยา	
	<p>กิจกรรม 1.6 การวางแผนพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา</p> <p>กิจกรรม 1.7 การวางแผนพัฒนาครูในสาขาที่ทำการสอนและเกณฑ์การประเมินผลที่เหมาะสมกับบุคคล</p> <p>กิจกรรม 1.8 การวางแผนกำหนดเกณฑ์การประเมินผลที่เหมาะสมกับบุคคล</p>
กระบวนการที่ 2 ด้านการร่วม ดำเนินการ	<p>กิจกรรม 2.1 การดำเนินการตามเป้าหมาย แผนพัฒนาการศึกษาและแผนงานประจำปี และ SWOT Analysis ของโรงเรียน</p> <p>กิจกรรม 2.2 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและจัดหลักสูตรให้สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนและเหมาะสมกับท้องถิ่น</p> <p>กิจกรรม 2.3 การนำเอา KM ของสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จมาปรับปรุงและพัฒนาการทำงานของสถานศึกษา</p> <p>กิจกรรม 2.4 การจัดทำแหล่งเรียนรู้ สื่อและเทคโนโลยีให้ทันสมัยกับการเรียนการสอน</p> <p>กิจกรรม 2.5 การจัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงานทั้งระดับโรงเรียน กลุ่มสาระ และช่วงชั้น</p> <p>กิจกรรม 2.6 การจัดกิจกรรม โครงการ เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนแบบบูรณาการ</p> <p>กิจกรรม 2.7 การพัฒนาศักยภาพด้านการจัดการเรียนรู้แก่ครูให้เหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอน</p>
กระบวนการที่ 3 ด้านการร่วม ติดตามและ ประเมินผล	<p>กิจกรรม 3.1 การติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา</p> <p>กิจกรรม 3.2 การประเมินผลคุณภาพการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรสถานศึกษาและมาตรฐานการศึกษา</p> <p>กิจกรรม 3.3 การประเมินผลการทำงานของตนเอง</p> <p>กิจกรรม 3.4 การตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาล</p> <p>กิจกรรม 3.5 การติดตามและประเมินผลการดำเนินการกิจกรรมหรือโครงการของโรงเรียน</p>

ขั้นตอนที่ 3 ผลการประเมินรูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้บริหารและครูในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดพะเยา สรุปได้ดังนี้

ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของคณะกรรมการขับเคลื่อนการมีส่วนร่วมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดพะเยา ภาพรวมมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$) ทั้งสองด้าน ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของบทบาทคณะกรรมการขับเคลื่อนการมีส่วนร่วมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดพะเยา ภาพรวมมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.32$) ทั้งสองด้าน ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของขบวนการมีส่วนร่วมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดพะเยา ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.06$) ทั้งสองด้าน เรียงตามลำดับคือ ด้านการร่วมวางแผน ($\bar{X} = 4.11$) รองลงมา คือ ด้านการร่วมติดตามและประเมินผล ($\bar{X} = 4.06$) และด้านการร่วมดำเนินการ ($\bar{X} = 4.02$)

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยจึงมีประเด็นสำคัญในการอภิปรายผลดังนี้

1. องค์ประกอบที่ 1 คือ โครงสร้างคณะกรรมการบริหารการมีส่วนร่วม และหน้าที่ของคณะกรรมการขับเคลื่อนการมีส่วนร่วม ผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรต้องอาศัยความร่วมมือกันในการดำเนินการหลายฝ่าย โดยควรมีผู้ที่ขับเคลื่อนการดำเนินงานนี้และมีบทบาทหน้าที่อย่างชัดเจนจึงจะสามารถเกิดผลสำเร็จและเกิดประโยชน์แก่ผู้เรียนอย่างแท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับ ชีระ รุญเจริญ (2553 : 56) ได้กล่าวว่าการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความจำเป็นและสำคัญต่อการจัดการศึกษาของประเทศมาก เพราะเป็นการศึกษาสำหรับประชาชนทุกคนโดยถ้วนหน้า และครอบคลุมการศึกษาภาคบังคับ ซึ่งมีผลต่อความเจริญพัฒนาประเทศทุกด้าน การจัดการศึกษาในระดับนี้จำเป็นต้องจัดให้เป็นไปและสอดคล้องกับกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง ทั้งในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ตลอดจนกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งกฎกระทรวงศึกษาธิการตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ภารกิจของโรงเรียนตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติเมื่อพิจารณาภารกิจของโรงเรียนตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 โดยสรุปคือ 1) จัดการศึกษาให้สอดคล้องกับหลักการให้การศึกษา เพื่อประโยชน์ต่อผู้เรียนและสังคมให้บรรลุความมุ่งหมายที่กำหนด ซึ่งเป็นการศึกษาตลอดชีวิต 2) จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ทั้งนักเรียนทั้งปกติ นักเรียนพิการ นักเรียนด้อยโอกาส และนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ 3) จัดการศึกษาโดยใช้รูปแบบการจัด 3 รูปแบบคือ ในระบบ นอกโรงเรียน และอัยาศัย ตามความเหมาะสม 4) ปฏิรูปการเรียนรู้ตามหลักการและแนวทางที่กำหนดไว้ อาทิเช่น จัดตามธรรมชาติและศักยภาพของนักเรียน แต่ละวัยและแต่ละคน จากแหล่งต่างๆ ทั้งในและนอกโรงเรียน ตลอดทั้งจัดการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง 5) จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยปรับใช้หลักสูตรแกนกลางให้เหมาะกับสภาพ ปัญหา และความต้องการของท้องถิ่นที่ตั้งโรงเรียน 6) จัดกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้แก่ประชาชนในชุมชน โดยให้การศึกษาอบรม ตามความจำเป็นและความเหมาะสม 7) จัดให้มีการวิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอนและบริหารจัดการ ตลอดทั้งส่งเสริมให้กระบวนการวิจัยในการเรียน 8) บริหารจัดการ

โรงเรียนตามการกระจายอำนาจการบริหารทั้งด้านวิชาการ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ และด้านการบริหารทั่วไป สอดคล้องกับหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานการมีส่วนร่วมของผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียเพิ่มเติมที่ 9) จัดการประกันคุณภาพการศึกษา ทั้งคุณภาพภายในและภายนอกตามเกณฑ์ มาตรฐานการศึกษาที่กำหนด 10) พัฒนาศึกษาวิจัยครูและบุคลากรอื่น เพื่อจัดการเรียนการสอนได้สอดคล้องกับแนวทาง หลักการที่กำหนดตาม การปฏิรูปการศึกษา และ 11) แสวงหาเทคโนโลยี ภูมิปัญญาไทย และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียน การสอนในโรงเรียน ดังนั้นจะเห็นได้ว่าหลักการจัดการศึกษาทั้ง 11 ข้อนี้มีความครอบคลุมและมีความสำคัญกับ การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างยิ่งที่คณะกรรมการบริหารการมีส่วนร่วมควรคำนึงถึงเพื่อให้การบริหาร การมีส่วนร่วมเกิดผลสำเร็จและเกิดคุณภาพต่อการจัดการศึกษา นอกจากนี้ สุทธิธรรม ตันตริจนาวงศ์ (2560 : 2843) ยังกล่าวว่า ระบบการศึกษาในยุคปัจจุบันต้องมีการเปลี่ยนแปลงเพื่อสนองความต้องการของสังคมโลก โรงเรียนต้องเตรียมพร้อมผู้เรียนสำหรับโลกในศตวรรษที่ 21 โดยโรงเรียนจำเป็นต้องเปลี่ยนวิธีการที่จะให้ความรู้ แก่ผู้เรียนด้วยการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพสูงที่มุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนในภาพรวมมากกว่าความสำเร็จทาง วิชาการแต่เพียงอย่างเดียว โรงเรียนควรเป็นสถานที่ใช้เป็นศูนย์รวมการประสานระหว่างครู และผู้เรียนในการ ติดต่อกับชุมชนและสังคม ดังนั้นจะเห็นได้ว่าความสำเร็จของการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้ ทันกับการเปลี่ยนแปลงจะต้องอาศัยการมีส่วนร่วมกับทุกฝ่าย

2. องค์ประกอบที่ 2 คือ ขอบข่ายงานการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ ด้านการร่วมวางแผน ด้านการร่วมดำเนินการ ด้านการร่วมติดตามและประเมินผล ผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต้องมีการดำเนินงานหลายประการและต้องมีความ ร่วมมือร่วมใจกันในทุกกระบวนการจึงจะเกิดความความสำเร็จไม่ใช่แค่งานใดงานหนึ่งเท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับ จอมพงศ์ มงคลวนิช (2556 : 228) ที่ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการมีส่วนร่วมไว้หลายประเด็นคือ ทำให้การบริหาร หรือการพิจารณาแนวทางในการแก้ปัญหาที่มีความหลากหลายเป็นไปได้ง่ายขึ้น รอบคอบ เพราะเป็นการระดม แนวคิดจากบุคลากรที่มีความหลากหลายทั้งความรู้ และประสบการณ์ ทำให้มีการถ่วงดุลอำนาจซึ่งกันและ กัน โดยมีให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งมีอำนาจมากเกินไป ซึ่งอาจนำไปสู่การใช้อำนาจในทางที่ไม่ถูกต้องอันเกิดความ เสียหายแก่องค์กรได้ เป็นการขจัดปัญหาให้การดำเนินนโยบายใด ๆ มีผลต่อกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งมากหรือน้อย เกินไป ซึ่งจะก่อให้เกิดความยุติธรรมในการดำเนินการต่อทุกฝ่ายได้ ก่อให้เกิดการประสานงานที่ดี ทำให้การ บริหารเป็นไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ และสามารถขับเคลื่อนกิจกรรมให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และตรง เป้าหมาย โดยทุกคนมีความรู้สึกเป็นเจ้าของ ดังนั้นการบริหารแบบมีส่วนร่วมจึงเป็นรูปแบบของการบริหารที่ ได้รับความนิยมในปัจจุบันและสอดคล้องกับแนวคิดระบอบประชาธิปไตย เนื่องจากเป็นการบริหารที่คำนึงถึง บุคลากรทุกฝ่าย การบริหารที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกขั้นตอนการทำงาน ตั้งแต่การวางแผน การดำเนินงานไปจนถึง การประเมินผล การบริหารในรูปแบบดังกล่าวจึงให้ความสำคัญกับบุคลากรทุกระดับเป็นการเสริมสร้างความ สามัคคี อันจะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายที่ได้วางไว้ และยังสอดคล้องกับ นิตยา จุมปา (2554 : 23) ที่ได้กล่าวถึง ผลดีของการบริหารแบบมีส่วนร่วมไว้หลายประเด็นคือ เป็นการสร้างสรรค์ให้มีการระดมสรรพกำลังจากบุคคล ต่าง ๆ เช่น พลังความคิด สติปัญญา ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ เป็นการสร้างบรรยากาศและพัฒนา ประชาธิปไตยในการทำงานช่วยให้ลดความขัดแย้งระหว่างผู้บริหารกับผู้ปฏิบัติงาน เพราะเกิดความเข้าใจซึ่งกัน

และกันมีส่วนช่วยให้ประสานงานกันดีการบริหารแบบมีส่วนร่วมจะทำให้งานมีประสิทธิภาพและคุณภาพที่ดี เพราะจะมีความรับผิดชอบผลงานที่เกิดขึ้นจะก่อให้เกิดความภาคภูมิใจแก่บุคลากร เพราะทุกคนมีส่วนร่วมในความสำเร็จของงาน และสร้างความสมดุลระหว่างฝ่ายบริหารกับฝ่ายปฏิบัติ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมส่งผลดีหลายประการต่อการดำเนินงานต่างๆ ในสถานศึกษาและยังส่งผลให้เกิดความสำเร็จของงานได้รวดเร็วขึ้นอีกด้วย นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการวิจัยของ อาภาศิริ โกฏสิสิงห์ (2561 : 2605) ที่ได้ศึกษาการวางแผนกลยุทธ์ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 พบว่าแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาการวางแผนกลยุทธ์ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ด้านการจัดตั้งคณะกรรมการการจัดทำแผนกลยุทธ์ ควรให้ครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการ ด้านการกำหนดทิศทางการศึกษา ควรให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการจัดการศึกษาและการนำนโยบายจากต้นสังกัดมาวิเคราะห์และกำหนดทิศทางการจัดการศึกษา ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย สถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา ด้านการกำหนดกลยุทธ์ สถานศึกษาควรกำหนดกลยุทธ์ให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าประสงค์ สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน ปัญหาของสถานศึกษา ด้านการปรับปรุงและพัฒนากลยุทธ์ ควรเปิดโอกาสให้บุคลากรและชุมชนมีส่วนร่วมในการปรับปรุงและพัฒนากลยุทธ์ ด้านการปฏิบัติตามแผนกลยุทธ์และการประเมินผล ควรกำหนดการรายงานผลการดำเนินงานเป็นระยะๆ ดังนั้นจะเห็นได้ว่า การบริหารจัดการสถานศึกษาควรมีการสร้างการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานในหลายๆ กระบวนการเพื่อให้เกิดความสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

ผลจากการวิจัยสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดพะเยา ผู้วิจัยได้พัฒนารูปแบบจากผลของการศึกษาสภาพความต้องการของผู้เกี่ยวข้อง ความเหมาะสมจากความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์จากความคิดเห็นของผู้ใช้รูปแบบ จึงขอเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ตามองค์ประกอบดังนี้

1. คณะกรรมการบริหารการมีส่วนร่วมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดพะเยา ประกอบด้วยคณะจำนวน 10 คน เมื่อนำรูปแบบไปใช้แล้วอาจมีการปรับเปลี่ยนและลดตามเห็นสมควรเพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนการบริหารการมีส่วนร่วมที่มีคุณภาพตามความเหมาะสมในอนาคต

2. บทบาทของคณะกรรมการขับเคลื่อนการมีส่วนร่วมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดพะเยา จำนวน 5 ข้อ เมื่อนำรูปแบบไปใช้แล้วอาจมีการปรับเปลี่ยนและลดบทบาทตามเห็นสมควรเพื่อให้เกิดกระบวนการบริหารงานที่มีคุณภาพตามความเหมาะสมในอนาคต

3. ขอบข่ายงานการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดพะเยา ประกอบด้วย 3 กระบวนการ ในแต่ละกระบวนการทั้ง 18 สถานศึกษาซึ่งจะเป็นผู้ใช้รูปแบบสามารถเริ่มดำเนินการบางขอบข่ายงานที่สำคัญเร่งด่วนก่อน สำหรับสถานศึกษาที่มีข้อจำกัด เช่น งบประมาณ บุคลากร หรืออื่น ๆ โดยพิจารณาในขอบข่ายงานที่สามารถดำเนินการระยะเริ่มต้นและขยายไปจนครบทุกขอบข่ายงาน จะเป็นประโยชน์ต่อคุณภาพการบริหารสถานศึกษาได้ในอนาคตต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยการพัฒนาารูปแบบการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคอื่น ๆ หรือในทุกภาคทั้งประเทศถ้ามีงบประมาณที่เพียงพอจะทำให้ได้รูปแบบที่เหมาะสมและเกิดคุณภาพของแต่ละสถานศึกษาและเกิดประโยชน์ต่อการบริหารงานได้อย่างแท้จริง

2. ควรมีการวิจัยการพัฒนาารูปแบบการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาสังกัดอื่นๆ เพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

- Autsavapoom, S. (2014). School administration according to the modern education reform. (Revised edition). Ubon Ratchathani : Ubonkrit Offset Printing Co., Ltd.
- สมาน อัครภูมิ. (2557). การบริหารสถานศึกษาตามแนวการปฏิรูปการศึกษายุคใหม่ (ฉบับปรับปรุง). อุบลราชธานี : หจก.อุบลกิจออฟเซตการพิมพ์.
- Joompa, N. (2011). The community participation in the management of Ban Luang Sub-District, Pong District, Phayao Province. Independent Study (Educational Administration) Naresuan University, Phayao
- นิตยา จุมปา. (2554). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านหลวงตำบลออย อำเภอปางงิ้ว จังหวัดพะเยา. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยนเรศวร, พะเยา.
- Kothesing, A. (2018). "The Strategic Planning in the Basic Education Under the Chiangrai Primary Educational Service Area Office 2". Veridian E-Journal, Silpakorn University 11,1 (January-April) : 2605-2606.
- อาภาศิริ โภภิสงห์ และคณะ. (2561). "การวางแผนกลยุทธ์ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2". Veridian E-Journal, Silpakorn University 11,1 (มกราคม-เมษายน) : 2605-2606.
- Mongkolvanich, J. (2013). Organization management and educational personnel. (2nd Edition). Bangkok : Publisher of Chulalongkorn University.
- จอมพงศ์ มงคลวนิช. (2556). การบริหารองค์การและบุคลากรทางการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Pacotung, J. (2006). Model of community participation in the management of basic education of high schools, Kuntrarom School, Srisaket Province. Thesis of Ph.D. (Educational Administration). Burapha University, Chonburi.
- จิณฉัตร ปะโคทัง. (2549). รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนดีเด่น โรงเรียนกันทรารมณณ์ จังหวัดศรีสะเกษ. ปริญญาโททางการศึกษาดุษฎีบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- Roonjarean, T. (2010). Professionalism to organize and administer the education reform education reform for round 2 and external evaluation round 3. (6nd Edition). Bangkok : L. T. Press Limited.
- ธีระ รุญเจริญ. (2553). ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษาเพื่อปฏิรูกรอบ 2 และประเมินภายนอกกรอบ 3. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ : แอล. ที. เพรส จำกัด.
- Srisaarad, B. (2010). Preliminary research. (5nd Edition). Bangkok : Suviriya Printing House

บุญชม ศรีสะอาด. (2553). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สุวีริยา.

Tuntirojanawong, S. (2017). “A Direction of Education Management in the 21st Century”.

Veridian E-Journal, Silpakorn University 10,2 (May-August) : 2843.

สุธีวรรณ ตันติจรณางค์. (2560). “ทิศทางการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21”. Veridian E-Journal, Silpakorn University 10,2 (พฤษภาคม-สิงหาคม) : 2843.